

TOPÒNIMS DEL 1151

Francesca SALLÉS I VERDAGUER

Examinem un pergami de l'any 1151, conservat a l'A.C.A., amb el n.º 233 de Ramon Berenguer IV. Es conserva enrotllat, ja que té 2'30 cm. per 15'5. La fotografia n'apareix a la *Colectanea* de la Dra. Josefina Mateu Ibars, amb el n.º 32.

Es tracta d'un conjunt de documents posats els uns sota els altres amb un espai entre ells: en total 18 documents on es recullen els «censos» als quals tenia dret el comte de Barcelona. Hi apareixen els topònims que segueixen, posats per termes. Els enumeraré seguidament aquí per ordre alfabètic amb el nom modern —segur o hipotètic— entre parèntesi.

ALBUSSAM (Arboçar, prop de Serinyà); ALLIO (All, Cerdanya); AMER, Santa Maria (Amer, La Selva); ANIERRE (Anyer, Prada-Conflent); ANNORRA (Andorra); APIAÏA (Piera); ARCHARO (Arsà, Fenolleda: Archanum en 1142); ARRIAM (Rià, Conflent); ASCLANIA (Esclanyà, Empordà); AX (Aja, Cerdanya); BARDOL (Bordoll, Orellà-Conflent: Bardols s. XI-XIII); BARIDA, Sant Martí (Baridà, Bar-Cerdanya); BRUGUEROLES (Brugueroles, Mieres); BOCHERONS, BOSQUERONS (Bosquerós a Serinyà; o a Campmany, o a Agullana - Empordà); BUADA (Sant Feliu de Boada? o La Boada, Les Preses?); BUSSULONE (Besalú); CABRARIA (Sta. Maria de Cabrera); CALIDIS (Caldes de Montbui); CALIDIS DE MALAVEIA (Caldes de Malavella); CAMPO MAIORE, St. Martí (St. Martí de Campmajor - Gironès); CANAVEL (Canavelles, Conflent); CASALONS (St. Jaume de Caloons, Conflent: Casalonos en 1011, Casalone el 968); CASTELL DE FELS (Castelldefels); CATSERRES, St. Pere (St. P. de Casserres); CELAREIA (La Cellera del Mont); CHEROL (Querol, Cerdanya); CORNILIANO (Cornellà de Conflent); CORTA (Corta, prop d'Espinavessa); CREIXELO, CREIXELS (Creixell?); CREMATS (?); CRISPIAM (Crespità); CUGULELLS (Cogolls, Garrotxa?, o prop de Vilarig?); CUGUJADAS (Cogolla?); EROLA (Erola o Serola, Canavelles - Conflent); ESPONEIA (Esponellà); FIRINAM (? - comtat de Besalú); FORNELLIS (Fornells, de Besalú); GAVANO (Gavà); GIXAM (Guixà, Orellà-Conflent); IXIO, St. Martí d'(St. Martí d'Ix, Cerdanya); JONCETUM (Joncet, Conflent); JOVEGA (Joegues, Conflent: Iude-

gas, Iudigas, 1010, 1011); JUVINIAM (Juvinyà o Juinyà -Besalú); JUVRE, St. Miquel de (St. Miquel de Jofre); LACUSTARIA (Llagostera); LAVANERA (Llavanera, Crespià); LERCIO (Llers); LIVIA (Llívia, Cerdanya); LOBERGEN (Lloberó?); LO-FRUILLO (Llofriú, Palafrugell); MARCEVAL (Marcèvol, Conflent: Marceval el 1011); MAREDANS (? , Conflent); MARTINS (Martís, Esponellà); MERLAN (Merlant); MIERES, St. Pere de (Mieres); MOJOM (Molló); MONTALT (prop de Palafrugell); MONTEJAM (Montellà, Noedes - Conflent); NAVA (Navà), OLETAM (Oleta, Conflent); PADOLS (Padols?); PALACIO (Palau de Montagut?); PALACIO FRUGELLO i PALAD FRUGELLO, St. Martí de (Palafrugell); PALAU (Palau de Sacosta, al costat de Quart); PARIETES (Parets d'Empordà); PEDRIANO (Pedrinyà, Crespià); PERGAM (Coll de la Perxa); PORTELL (Portell, Crespià); PRATS (Coll de Prats? Prats de Molló?); PUMPIANO (Pompià); PURCINANS (Porcinyans, Nyer - Conflent); QUART (Quart d'Onyar); RIALTES (? , Cerdanya o Urgellet?); RIDADRE (Ridaura, Garrotxa); RIVOPOLLO (riu Ripoll, Vallès); RUIANO (Rupià, Empordà); RUIRAM (Rovira?, Ropidera? Conflent); SABATELLO, Mas (Mas Sabadell, Garrotxa); SAORRA (Saorra, Conflent); SANTA EULÀLIA (Santa Eulàlia de Palau, Castelló d'Empúries); SANT CLIMENT (S. Climent de Llobregat); SANT DANIEL (S. Daniel, Empordà; o S. Daniel, Gironès); SANT FELIX (S. Feliu de Llobregat); SANT MICHEL DE TURRE (St. Miquel de Torre); SANT VICENTS (St. Vicenç dels Horts); SENTEIUS (Centenys, Esponellà); SEREGA (Cereja, Llívia-Cerdanya); SPINA VERSA (Espinavessa, Cabanelles-Empordà); TAGAMENTO (Tagamanent); TERRACIE (Terrassa); TORRENTE MALO (? , prop de Besalú); TORRENTS (?); URSINIANO (Orsinyà o Aussinyà, Besalú); VERNETO (Vernet, Conflent); VIDRA, Mas (Vidrà); VILA DE CANIBUS (Viladecans); VILAGOMA (Mas pertanyent a Vilamajor); VILAMAJOR, St. Pere de (íd.); VILLA AUVONANTH, Sta. Eulàlia de (Vilanant, Empordà); VILLAFEDANT (Vilafant, Empordà); VILLAFRANCHA (Vilafranca); VENTAJOL (Ventajol, St. Martí de Campmajor); VILLARIG (Vilarig, Empordà); VINCIETH (Vinçà?); XELADA (Eixalada, Conflent).

De *Vilamajor* diu que el comte hi té 82 masos i n'anomena aquests: Vilagomà, Mas Valentí, d'Arnall de Munteils, de Guillem Bermundi, de Raimundi Ferrer, de R. de Ledo, R. Jovan, P. Rami, P. Gerall, Berengarius Sinfredi, Dorca, Guillemus Cabal, Arnal Grovard, Carbonel, Arnal Tixidor, Ermengard de Prat.

A *Tagamanent* diu que hi té 38 masos; a *Caldes (de Montbui)*, 25 masos i 4 bordes, i una farga, sense citar els noms.

Gavano apareix juntament amb Sant Climent, *Vila de Canibus*, Sant Felix, Sant Vicenç; per la qual cosa sabem que es refereix als pobles de la vora del Llobregat.

De *Calidis de Malaveia* precisa que hi té 115 masos que no enumera; a *Lacustaria*, 122. A continuació de *Sta. Maria d'Amer*, parla de Sant Daniel i de Sant Pere de *Catserres*. A *Palacio*, 34 masos. Al terme de *Palacio* és esmentat *Quart*. Amb 4 masos apareix citat *Monte alto*; i *Lo-Fruillo* amb 20 masos. Al

costat de Lo-Fruillo, és esmentat *Asclania*. A *Palacio-Frugello*, 50 masos. Tot això doncs a l'Empordà.

De *Busullone* (Besalú) o en els seus termes: *Ridadre*, *Juvinianum*, *Ūrsianum*, *Fornellis*, *Parietes*, *Bocherons*, *Merlan*, *Portell*, *Martins*, *Firinam*, *Albusam* i *Sta. Eulàlia*. Tot sembla doncs pertànyer al comtat de Besalú.

Prop de *Spina Versa* són esmentats: *Corta*, *Crispian*, St. Miquel de *Juvre*, St. Martí de *Campo Maiore*, *Brugueroles*, *Ventajol*, St. Pere de *Mieres*, *Senteius*, *Pedriano*, *Villarig* amb *Cugulells* i *Crexels*, *Lercio*, *Torrente Malo*, el mas *Vidra*, el mas *Sabatello*. *Espondeiam*, *Lavanera*, *Pumpiano*, i *Prats* van tots junts. A *Corniliano* diu el comte que hi té 16 masos i 30 bordes; i al costat apareixen *Vernet* i *Sorra*; a *Archaro* hi ha 17 masos i 8 bordes comtals; segueixen *Jonceto*, *Maredans*, *Purcinans*, *Xelada*, *Bardol*, *Gixam*, *Anierre*, *Casalons*, *Arriam*, *Erola*, *Rupiram*, *Marceval*, *Canavel*, *Jovega*, *Livia*, *Serega*, St. Martí de *Barida*, *Montejam*, *Cherol* amb 7 masos i 3 bordes, *Rialtes*, Sant Martí de *Ixio*. *Annorra*, *Lobergen* i *Ax* consten en el mateix document; *Nava* i *Allio*, amb 3 masos; *Mojom* amb 31 masos i 42 bordes. *Rivopollo* és el riu Ripoll del Vallès ja que es parla de molins i és al document de *Terrassa*.

NOMS DE VENTS OCCITANS

Vents del Nord: Vent d'Aut, Aura-dretxa, Temps-drè o drec, Tremuntana.

Vents de N.E., llevant o S.E.: Aguielun, Cisampa, Eisserò, Levant, Gregau, Vent grè, Vent blanc, Vent Lombard (al Delfinat), Lombarda, Muntanyera, Venturesa.

Vents de migdia: Autan, Calamandrin, Eigau, Marin (ponent al Roerga), Miejur, Vent bas, Vent de bas.

Vents de ponent o S.O.: Fuís, Garbin, Labé o Labec, Narbonès, Ponentau, Rosau (que ve del Rose: Roine), Suledra o Vent de Solèu (E. o O.: vent solar al Llenguadoc), Vent d'Auvernyna, Vent de Bau, Vent larg, Vent negre (de N.O. al Roerga), Vent mòu, Vent de travessa.

Vents de N.O.: Bisa, Cers, Mistrau (o Maistre, o Magistrau a Montpeller), Ponent-Mistrau, Vent terrau, Vent intré (Herault i Auda).

(Fonts: *Mistral: Tresor dou Felibrige*; i Arxiu G. Savarin).